

Exportno-importná banka Slovenskej republiky

Číslo: 9069/100-2013

Materiál na rokovanie
Rady vlády SR na podporu exportu a investícií

Stratégia EXIMBANKY SR na roky 2014 - 2020

Podnet:

Program rokovaní Rady v roku 2013

Obsah:

1. Návrh záverov Rady vlády SR na podporu exportu a investícií
2. Predkladacia správa
3. Stratégia EXIMBANKY SR na roky 2014-2020

Predkladá:

Igor Lichnovský
generálny riaditeľ a predseda Rady banky EXIMBANKY SR

Bratislava 23. októbra 2013

Návrh

**ZÁVEROV RADY VLÁDY SR
NA PODPORU EXPORTU A INVESTÍCIÍ**

č.04/02/2013

z 23. októbra 2013

k Stratégii EXIMBANKY SR na roky 2014 - 2020

predkladateľ:

generálny riaditeľ a predseda Rady banky EXIMBANKY SR

Rada vlády SR na podporu exportu a investícií

A. berie na vedomie

A.1 Stratégiu EXIMBANKY SR na roky 2014-2020

Predkladacia správa

Materiál „Stratégia EXIMBANKY SR na roky 2014-2020“ je predložený na rokovanie Rady vlády SR na podporu exportu a investícií (ďalej iba Rada) na základe programu rokovania Rady.

Materiál „Stratégia EXIMBANKY SR na roky 2014-2020“ bol vypracovaný v súčinnosti s Ministerstvom financií SR.

Strategické ciele EXIMBANKY SR definované v Stratégii EXIMBANKY SR na roky 2014 – 2020 sú aktualizované v súvislosti s vývojom slovenskej a svetovej ekonomiky a budú nadväzovať na aktuálne zámery vlády SR v nadväznosti na stanovené ciele proexportnej politiky v pripravovanej Stratégii vonkajších ekonomických vzťahov SR na roky 2014 – 2020.

Predložená stratégia EXIMBANKY SR na roky 2014-2020 sa člení nasledovne:

1. Východisková pozícia EXIMBANKY SR
2. Strategické ciele EXIMBANKY SR na obdobie rokov 2014-2020
3. Podpora exportu a jej potenciál pre roky 2014-2020
4. Bankové a poisťovacie činnosti
5. Riadenie rizika
6. Legislatívne zámery
7. Strategické úlohy EXIMBANKY SR
8. Záver

Stratégia EXIMBANKY SR na roky 2014-2020

1. Východisková pozícia EXIMBANKY SR

EXIMBANKA SR je jednou z dôležitých súčastí reťazca zodpovedného za presadzovanie hospodárskej politiky krajiny v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov. Nie je však jediná, a preto aj jej pozícia a v konečnom dôsledku aj dosahované výsledky sú v značnej miere ovplyvňované výkonnosťou, efektívnosťou a úrovňou synchronizácie činnosti všetkých inštitúcií, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Strategické ciele EXIMBANKY SR definované v Stratégii EXIMBANKY SR na roky 2014 – 2020 sú aktualizované v súvislosti s vývojom slovenskej a svetovej ekonomiky a budú nadväzovať na aktuálne zámery vlády SR v nadväznosti na stanovené ciele proexportnej politiky v pripravovanej Stratégii vonkajších ekonomických vzťahov SR na roky 2014 – 2020.

Trvalá koordinácia strategických i ekonomických zámerov zo strany vlády SR, najmä v gescii Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Ministerstva hospodárstva SR, je hlavným predpokladom pre to, aby systémová snaha štátu zvyšovať svoju konkurencieschopnosť a v konečnom dôsledku využiť vlastné komparatívne prednosti na dosiahnutie cieľov hospodárskej rozvojovej stratégie, splnila svoje hlavné poslanie. Je nevyhnutné, aby koordinácia ich činnosti bola zabezpečovaná tak, aby rozhodnutia pokiaľ ide o ich doteraz autonómnu rozvojovú politiku, sa synchronizovali a aby boli odstránené možné duplicity.

Uvedené súvislosti je nutné brať do úvahy, aj pokiaľ ide o celkové hodnotenie súčasných možností a perspektívnych úloh EXIMBANKY SR. Jej pozícia a základné ciele sú definované:

1. Programovým vyhlásením vlády SR na roky 2012-2016,
2. Proexportnou politikou SR na roky 2007-2013,
3. Inštitucionalizáciou systému podpory exportu v Slovenskej republike,
4. Zákomom č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Vláda SR zriadila dňa 19.12.2012 Radu na podporu exportu a investícií (ďalej len „rada“), ktorej cieľom je zabezpečovanie súčinnosti aktérov pôsobiacich v oblasti ekonomickej diplomacie, presadzovanie a prezentácia obchodno-ekonomických záujmov. EXIMBANKA SR je členom rady za štátne finančné inštitúcie ako poradného, koordinačného a iniciatívneho orgánu vlády SR pre oblasť štátnej podpory medzinárodnej obchodno-ekonomickej spolupráce a prezentácie SR v zahraničí, s prioritným cieľom podpory exportu a prílevu zahraničných investícií.

Obdobie medzinárodnej finančnej krízy núti všetky krajiny k zásadným zmenám a k presadzovaniu nových adaptačných programov, či už vo forme reštrukturalizácií existujúcich hospodárskych politík alebo implementácie rôznych druhov reformných opatrení. Vyše 80% z exportu SR je určených pre trhy EÚ, pričom tieto obchodné relácie dlhodobo fungujú v štandardnom ekonomickom prostredí, tovary sú zasielané do predajných sietí veľkých nadnárodných spoločností, ktoré celý proces sami refinancujú a aj poisťujú. Vymáhateľnosť práva je podľa európskych noriem a zvyklostí a fakt, že SR je súčasťou eurozóny a dodržiava princípy stanovené WTO, znamená, že ide o vnútroúijný obchod.

Podpora realizovaná EXIMBANKOU SR je potrebná hlavne na trhoch mimo krajín EÚ a mimoriadne významná hlavne v ekonomikách, v ktorých hrá štát alebo vláda stále dôležitú úlohu: trhy SNŠ, krajiny Balkánu, Čína, Vietnam, Indonézia, Malajzia, India, Mongolsko a niektoré africké štáty, v ktorých (česko-) slovenské firmy v minulosti úspešne pôsobili, majú v teritóriu dobré meno, osobné kontakty alebo tradičné kultúrno-spoločenské väzby. Tieto teritória, o ktoré komerčné inštitúcie, hlavne z dôvodu vyššieho rizika, prejavujú menší záujem a kde nemajú podobné špecifické výhody, sú mimo sféru priameho záujmu nadnárodných korporácií pôsobiacich v SR. V týchto teritóriách sa ponúka reálna možnosť vytvoriť podnikateľský priestor pre revitalizáciu vývozných a investičných projektov slovenských firiem, a tým efektívne využiť tie vlastné kapacity, ktoré má Slovenská republika ešte potenciálne k dispozícii.

EXIMBANKA SR dlhodobo úzko spolupracuje pri podpore vývozu s viacerými exportno-úverovými agentúrami a inštitúciami z celého sveta. Bilaterálne zmluvy vytvárajú pre slovenský vývoz podmienky na lepší prístup do teritórií záujmu prostredníctvom vzájomnej informovanosti a výmeny skúseností pri financovaní a poisťovaní vývozu so štátnou podporou. Vyššou formou spolupráce sú zaisťiteľské zmluvy pre oblasť strednodobých a dlhodobých projektov, pomocou ktorých je umožnený spoločný prienik exportérov z rôznych krajín na tretie trhy.

Pravidelná účasť zástupcov EXIMBANKY SR na práci v pracovných skupinách EÚ, OECD, Bernskej únie alebo Pražského klubu pomáha pri implementácii najlepších praktík v oblasti podporovaného exportného financovania. Sú to predovšetkým pracovné skupiny pre:

- exportné úvery a garancie,
- stanovenie úrokových a poisťných sadzieb pri štátom podporovaných exportných úveroch,
- expertov pre hodnotenie rizika krajín,
- životné prostredie,
- odhaľovanie a potlačanie korupcie pri oficiálne podporovaných exportných úveroch.

V súvislosti s prípravou predsedníctva SR v Rade EÚ v 2. polroku 2016 sa bude EXIMBANKA SR aktívne pripravovať na participáciu na výkone predsedníctva v rámci pracovnej skupiny Rady „Export Credits Group“.

2. Strategické ciele EXIMBANKY SR na obdobie rokov 2014-2020

Pri stanovení stratégie EXIMBANKY SR na roky 2014 – 2020 je nevyhnutné zamerať sa na podporu dosiahnutia rozhodujúcich cieľov SR v oblasti vonkajších ekonomických vzťahov, na plnenie záväzkov vyplývajúcich SR z členstva v EÚ, OECD a ďalších ekonomických a politických zoskupeniach, ako aj na napĺňanie poslania EXIMBANKY SR z pohľadu potrieb slovenskej ekonomiky v súlade so zákonom č. 80/1977 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a jej celkovým smerovaním, s ohľadom na vývoj interného a externého prostredia.

EXIMBANKA SR bude spolupracovať s medzinárodnými finančnými a regionálnymi inštitúciami ako napr. Medzinárodnou investičnou bankou, Medzinárodnou bankou hospodárskej spolupráce a Eurázijskou rozvojovou bankou v nadväznosti na ich členskú bázu a na potrebu diverzifikácie teritoriálneho zamerania slovenského exportu.

Hlavné strategické ciele EXIMBANKY SR:

1. Teritoriálne zameranie podpory exportu – diverzifikácia teritoriálnej štruktúry
2. Produktové zameranie podpory exportu – rozšírenie ponuky produktového portfólia
3. Podpora exportných činností bankovými a poisťovacími produktmi
4. Zefektívnenie riadenia rizika

2. 1. Teritoriálne zameranie podpory exportu

Samotný charakter slovenskej ekonomiky je vymedzený malým ekonomickým rozmerom krajiny, neexistenciou významných surovinových zdrojov, vysokou závislosťou jej rastu na exporte a importe (vyše 85% resp. 80% HDP). Uvedené skutočnosti predurčujú, kde môžu slovenské firmy a podniky uplatniť svoju komparatívnu výhodu a kde ešte majú šancu samostatne sa presadiť. Skúsenosti a makroekonomické rozhodnutia štátnej administratívy, napr. v Českej republike a menších krajinách EÚ, kde je participácia zahraničných investorov vo vnútri domácej ekonomiky tiež obdobná, potvrdzujú, že perspektívne možnosti rozvoja sú silne ohraničené a je možné úspešne sa presadiť len na trhoch krajín s vyšším potenciálom rastu, prípadne na trhoch s vyšším rizikom alebo ako subdodávateľ veľkých medzinárodných firiem. Určité komparatívne prednosti má však SR historicky v krajinách juhovýchodnej Ázie, Strednej Ázii, vybraných krajinách Latinskej Ameriky, príp. na južnom Balkáne alebo v Severnej Afrike. Je nutné brať do úvahy aj širokospektrálny dopyt na ruskom trhu. S touto krajinou, aj napriek dlhému obdobiu spoločného hospodárskeho rozvoja, dosahujeme trvale vysoké pasívne saldo na bežnom účte platobnej bilancie a preto by z tohto dôvodu mala mať expanzia na jej trh prioritu.

Vzhľadom na dominantné postavenie krajín EÚ v oblasti smerovania slovenského vývozu bude zachovaná súčasná podpora aj na trhy EÚ, avšak výraznejšie sa EXIMBANKA SR zameria na podporu vývozu na trhy mimoeurópskych teritórií, v rámci ktorých sú vyšpecifikované konkrétne krajiny prednostného záujmu.

Krajiny sú rozdelené do 2 skupín podľa očakávanej dôležitosti na základe výsledku analýzy rôznych faktorov:

- selekcia regiónov v rámci globálnej ekonomiky, ktoré sa javia ako najefektívnejšie a najpravdepodobnejšie pre rozvoj slovenského exportu s podporou EXIMBANKY SR,
- konkrétne záujmy slovenských exportérov,
- aktuálne zámery a záujmy štátu.

Krajiny 1.skupiny: Srbsko, Bosna a Hercegovina, Macedónsko, Turecko, Vietnam, Indonézia, Kuba, Egypt, India, JAR, Keňa, Ruská federácia, Ukrajina, Bielorusko, Gruzínsko, Azerbajdžan, Kazachstan, Tadžikistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Chile, Brazília, Čína a Mongolsko.

Krajiny 2.skupiny: Pakistan, Argentína, Irak, SAE, Arménsko, Líbya.

Zoznam krajín prednostného záujmu bude v prípade potreby aktualizovaný v nadväznosti na vývoj situácie v slovenskom a celosvetovom meradle a v súvislosti s vyššie uvedenými faktormi.

EXIMBANKA SR je zároveň pripravená angažovať sa v rámci aktivít rozvojovej pomoci SR súvisiacich s podporou exportu do rozvojových krajín. V poslednom období EXIMBANKA SR eviduje záujem slovenských exportérov o krajiny, ktoré majú štatút zvýhodnených krajín podľa Svetovej banky alebo Medzinárodného menového fondu a teda sú predmetom štátom

podporovaných exportných úverov s grantovým elementom. Z uvedeného dôvodu je EXIMBANKA SR nápomocná prispieť k príprave schémy alebo programu štátnej podpory exportu, ktorý by zahŕňal aj úvery s grantovou zložkou, ktoré je možné notifikovať na OECD a spadajú do kapitoly oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) a tým zvýšiť celkový objem prostriedkov poskytnutých formou ODA a dosiahnuť tak požadované percento podpory ODA z celkového HDP Slovenskej republiky.

2.2. Produktové zameranie podpory exportu

Priemyselné (exportné) rezíduá slovenskej ekonomiky, ktoré možno ešte označiť za perspektívne, sa značne zúžili, a to na oblasť energetiky, strojárstva, inžinieringu investičných celkov, dodávky investičných celkov a v menšej miere na realizáciu investičných akcií, niektoré druhy chemických produktov a skupinu vybraných nápojov a potravín.

EXIMBANKA SR ponúkne svojim klientom také portfólio podporných produktov, ktoré bude nielen konzistentné s tým, ktoré majú k dispozícii exportéri z ostatných krajín EÚ, ale ktoré bude v niektorých prípadoch ušité na mieru ich teritoriálnym a produktovým exportným záujmom a to predovšetkým:

1. projektové financovanie,
2. financovanie a poisťovanie vývozu investičných celkov,
3. štruktúrované kofinancovanie v spolupráci s komerčnými bankami alebo inými agentúrami a inštitúciami podporujúcimi vývoz a investície,
4. špecializované poisťovanie,
5. nové formy podpory malých a stredných podnikov a zvýšenie ingerencie ich činnosti na medzinárodných trhoch, príprave spoločných podnikov alebo iných foriem kooperácie.

EXIMBANKA SR sa prioritne sústreďí na podporu výroby a vývozu tovarov a služieb zaradovaných do tzv. sofistikovanej produkcie prinášajúcej tovary s vysokou mierou pridanej hodnoty. Tieto výstupy majú svoje realizačné špecifiká, no prinášajú vysokú efektívnosť predaja, často unikátnu pozíciu na trhu a globálny dosah. Navyše podporujú, alebo sprostredkujú vývoz celých investičných celkov, čo je jedným z cieľov rozvojových aktivít v jej portfóliu.

V produktovej oblasti rozšírime ponuku bankových a poisťovacích produktov tak, aby bolo možné komplexne a flexibilne reagovať na meniaci sa dopyt klientov EXIMBANKY SR. Znamená to aj lepšie harmonizovať činnosť bankovej a poisťovacej divízie. Je zrejmé, že významnou zmenou musí prejsť aj celková úroveň samotnej spolupráce s klientmi EXIMBANKY SR.

Je potrebné zmeniť systém vyhľadávania a práce so slovenskými vývozcami, ktorí by mali byť cielene oslovení a orientovaní na aktivity v perspektívnych teritóriách. To vyžaduje výrazne zlepšiť tok informácií o dianí a vývoji v oblastiach zvýšeného záujmu. Za týmto účelom bude potrebné zintenzívniť, resp. hľadať širšie možnosti spolupráce s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ekonomická diplomacia, honorárni konzuli), Ministerstvom hospodárstva SR, Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, a.s., SARIO, SOPK, priemyselnými profesijnými zväzmi, a i. Dosiahnutie synergických efektov by malo priniesť pozitívne efekty aj v oblasti podpory malého a stredného podnikania a v spoločnom hľadaní nových možností pri podpore vývozu zo Slovenska.

Zároveň sa EXIMBANKA SR v spolupráci s Ministerstvom financií SR bude usilovať o zabezpečenie spoločnej komunikácie medzi zástupcami slovenského bankového sektora, slovenského podnikateľského prostredia (vrátane exportérov) a medzinárodných finančných inštitúcií (ako napríklad Európskej banky pre obnovu a rozvoj) o identifikovanie hlavných problémov v oblasti exportného financovania a možnosti podpory rozvoja obchodu a zahraničných investičných aktivít. S cieľom zvýšenia informovanosti slovenských podnikateľských subjektov o možnostiach podnikania na vnútornom trhu, ako aj na zahraničných trhoch by mal byť vytvorený a prevádzkovaný jednotný integrovaný informačný systém.“

2.3. Veľké podniky

Zvyšovanie konkurencieschopnosti je jedinou cestou Slovenska ako ďalej rozvíjať ekonomiku Slovenska. Kľúčovým predpokladom je podpora všetkých typov podnikov, aby boli konkurencieschopné na zahraničných trhoch najmä čo sa týka kvality a servisu poskytovaných produktov a služieb.

Veľké podniky pôsobia najmä v tradičných a najdôležitejších oblastiach slovenského hospodárstva (hutníctvo, strojárstvo, energetika, chemický priemysel). Veľké podniky majú významný podiel na zamestnanosti, najväčší podiel na objeme vývozov a najväčšiu teritoriálnu diverzifikáciu vývozu s perspektívou prieniku na nové, rizikové trhy mimo EÚ, čím nepriamo otvárajú možnosť vstupu na nové teritória aj pre segment malých a stredných podnikov. Na každý veľký podnik sú naviazané desiatky malých a stredných podnikov, ktoré sú ich subdodávateľmi a servisnými spoločnosťami. EXIMBANKA SR prostredníctvom bankových a poisťovacích produktov rozvíja predovšetkým podporu investičných celkov a obnovu technologického vybavenia.

EXIMBANKA SR vníma aj potenciál v stredne veľkých firmách, ktorým by sa mala venovať z hľadiska formy a podpory osobitná pozornosť. V Slovenskej republike vo väčšej miere absentuje práve skupina stredne veľkých firiem, ktoré by boli schopné vyvieť investičné celky väčšieho rozsahu.

Uvedomujeme si nevyhnutnosť podpory veľkých podnikov, pre ktoré malé a stredné podniky predstavujú významnú subdodávateľskú bázu a podporou veľkých podnikov v ich exportných aktivitách nepriamo podporujeme i MSP.

2.4. Malé a stredné podniky

Dôležitým prvkom strategických zámerov je pozícia malých a stredných podnikov, ktoré mnohí odborníci odporúčajú v oblasti rozvoja zahranično-obchodných vzťahov SR ako najperspektívnejšie. Ak by však mala byť táto skupina firiem tou preferovanou, znamenalo by to nevyhnutnosť „prestavať“ inštitucionálne zázemie ich podpory.

Je dôležité si uvedomiť, že slovenská ekonomika a jej štruktúra je charakteristická:

1. veľkým počtom nadnárodných spoločností, ktoré v princípe produkty a podporu zo strany EXIMBANKY SR nepotrebujú,

2. veľkou skupinou domácich malých a stredných spoločností, ktoré sú prevažne regionálne orientované a nemajú dostatočné exportné ambície a finančnú silu ani skúsenosti na to, aby sa presadili na zahraničných trhoch a to najmä na tretích a rizikových trhoch,
3. absenciou skupiny stredne veľkých domácich firiem, ktoré by boli schopné vyviešťať investičné celky väčšieho rozsahu.

EXIMBANKA SR sa intenzívne sústreďuje na podporu exportných činností malých a stredných podnikov aj s ohľadom na to, že tieto subjekty v priemere zamestnávajú väčší počet zamestnancov, a tým riešia vysokú nezamestnanosť, na strane druhej sú flexibilné a rýchlo reagujú na zmeny vo vonkajšom spotrebiteľskom dopyte. Podpora uvedeného segmentu z dôvodu nižšieho vlastného majetkového krytia financovania by sa mohla kombinovať aj s inými podpornými fondami štátu alebo EÚ (napr. fondy EIF).

3. Podpora exportu a jej potenciál pre roky 2014 – 2020

Svojou činnosťou pôsobí EXIMBANKA SR ako inštitúcia, ktorá dodržiava princípy trhovej ekonomiky a uplatňuje formu štátnej pomoci, upravenú Konsenzom OECD a legislatívou Európskej únie. Úlohou EXIMBANKY SR ako finančnej inštitúcie „sui generis“ je v maximálnej miere podporovať vývoz slovenských podnikateľských subjektov a ich aktivít v zahraničí, pričom však nemôže strácať zo zreteľa potrebu maximálne efektívneho, hospodárneho a účelného nakladania poskytnutých zdrojov a optimalizáciu svojich hospodárskych výsledkov.

Celkový rozsah a možnosti pôsobenia EXIMBANKY SR sú v zásadnej miere ovplyvnené objemom finančných zdrojov, ktoré má k dispozícii pre svoje aktivity pri podpore slovenských vývozcov. Pre zintenzívnenie jej činnosti tak, aby bola schopná naplniť v maximálnej miere potreby vývozcov prostredníctvom bankových a poisťovacích produktov, je potrebné v súlade s programovým vyhlásením vlády SR, ale aj požiadavkami slovenských podnikov pripraviť systém navyšovania zdrojov vlastného imania EXIMBANKY SR zo štátnych finančných aktív, ktorý sa použije na zvýšenie úverovej kapacity a kapacity záručných a poisťovacích fondov.

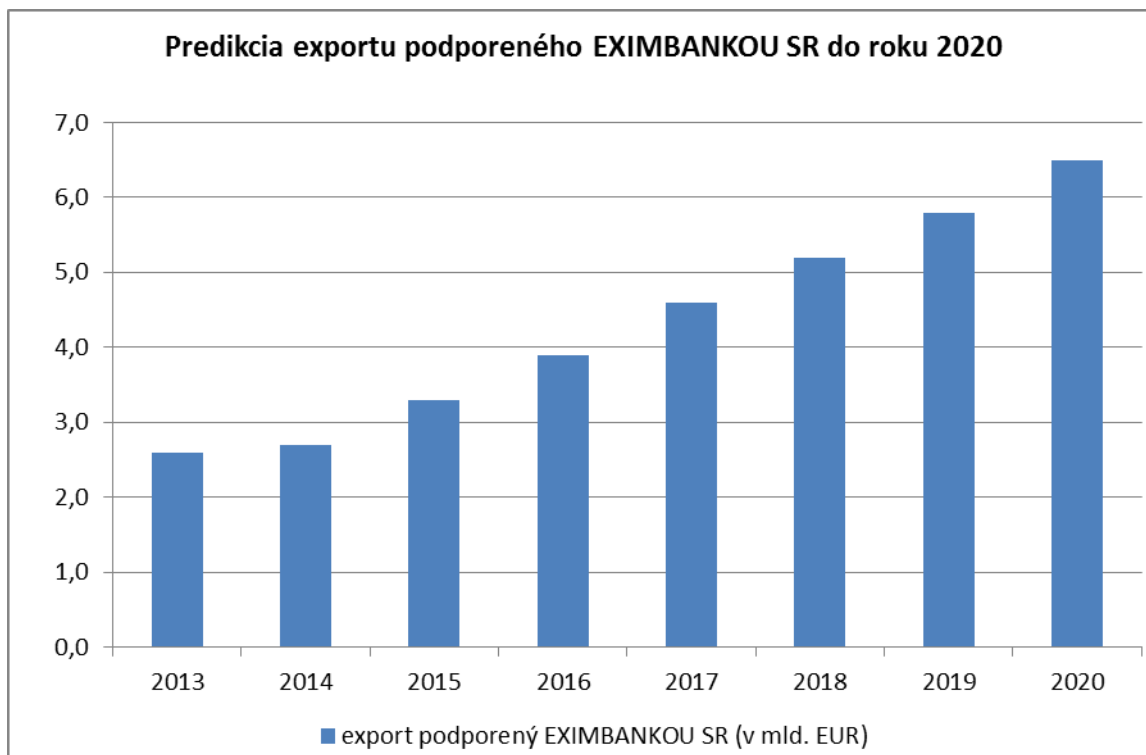
Vychádzajúc z údajov predpokladaného rastu slovenského exportu do roku 2020, uvedených v tabuľke 1 a grafe 1, pri stanovení cieľa dosiahnuť percento podporeného exportu, porovnateľné s obdobnými exportnými agentúrami v zahraničí na úrovni 8% v konečnom roku 2020, predstavuje suma podporeného exportu vo finálnom roku 2020 čiastku 6,5 mld. €. Pri predikcii podporeného exportu SR do roku 2016 EXIMBANKA SR vychádzala z údajov publikovaných Inštitútom finančnej politiky (IFP, jún 2013).

Tabuľka 1 **Predikcia exportu podporeného EXIMBANKOU SR do roku 2020**

rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
export SR (v mld. €)	65,4	68,1	71,5	75,2	76,7	78,2	79,8	81,4
reálny medziročný rast (*)	2,6%	4,3%	4,9%	5,2%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
podporený export (v mld. €)	2,6	2,7	3,3	3,9	4,6	5,2	5,8	6,5
podiel na slovenskom exporte	4,0%	4,0%	4,6%	5,2%	6,0%	6,6%	7,3%	8,0%

Prameň: Inštitút finančnej politiky (IFP), Bratislava jún 2013.

Graf 1 Predikcia exportu podporeného EXIMBANKOU SR do roku 2020

Prameň: Inštitút finančnej politiky (IFP), Bratislava jún 2013.

Poznámka:

1. Medziročný rast slovenského exportu pre roky 2017 – 2020 je založený na konzervatívne stanovených interných odhadoch EXIMBANKY SR.

Objem exportu podporeného EXIMBANKOU SR v r. 2013 ovplyvňuje:

1. Užšie zameranie k základným princípom a poslaniu inštitúcií typu exportno-úverovej agentúry v súlade s Konsenzom OECD a pravidlami Bernskej únie a Pražského klubu t. j. podpora exportu slovenských subjektov špecifickými produktmi bankovej a poisťovacej divízie s dobou splatnosti nad 2 roky, ako aj snaha o intenzívnejšiu priamu spoluprácu s firemnými klientmi.
2. Postupný útlm aktivít v oblasti krátkodobých refinančných úverov poskytovaných komerčným bankám, ktoré ich ďalej poskytujú exportérom, pričom refinančné úvery generujú vyšší objem podporeného exportu prostredníctvom vyššej obrátkovosti (negatívny dopad na podporu očakávaného exportu v roku 2013 oproti roku 2012 o takmer 500 mil. €).
3. Odklon od poistenia obchodovateľného rizika, ktoré generuje vyšší objem podporeného exportu prostredníctvom vyššej obrátkovosti (negatívny dopad na podporu očakávaného exportu v roku 2013 oproti roku 2012 cca 100 mil. €).

Snaha o aktívnejšie zapojenie sa do podpory vývozu, odklon od refinančných úverov poskytnutých bankám k priamym úverom poskytnutých firemným klientom, zavedenie projektového financovania, financovanie a poisťovanie vývozov investičných celkov, štruktúrované kofinancovanie a špecializované poisťovanie a v neposlednom rade obnovenie rastového trendu ekonomiky SR povedie k nárastu využívania vlastného kapitálu EXIMBANKY

SR až do limitu daného kapacitou jednotlivých fondov určených na poisťovacie a bankové operácie.

Na zabezpečenie a dosiahnutie kapacity úverových, záručných a poisťných produktov v roku 2020 na podporu exportu vo výške 6,5 mld. € je potrebné posilnenie vlastných zdrojov EXIMBANKY SR v rokoch 2014 – 2020. Pre tento účel EXIMBANKA SR navrhuje pripraviť systém navyšovania zdrojov vlastného imania Exportno-importnej banky Slovenskej republiky zo štátnych finančných aktív, ktorý sa použije na zvýšenie úverovej kapacity a kapacity záručných a poisťných fondov.

Cieľom je celkové posilnenie poisťnej a úverovej/záručnej kapacity EXIMBANKY SR na úroveň porovnateľnú s obdobnými exportnými agentúrami. Pre porovnanie EXIMBANKA SR má v súčasnosti poisťnú kapacitu u neobchodovateľného rizika, ktoré predstavuje podstatný podiel na celkovej poisťnej kapacite EXIMBANKY SR, cca 1 mld. €, pričom kapacita Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (ďalej len „EGAP“) je 11 mld. €, čo je 11 krát viac ako v SR.

Posilnenie vlastných zdrojov EXIMBANKY SR je navrhované z dôvodu očakávaného nárastu podpory slovenského exportu EXIMBANKOU SR a s tým súvisiaceho objemu obchodných prípadov a súčasne zvýšenia obchodných aktivít aj pri väčších obchodoch. EXIMBANKA SR už v súčasnom období eviduje záujem zo strany klientov o vyššie využitie bankových a poisťovacích služieb v rámci rozpracovaných a pripravovaných obchodov.

4. Bankové a poisťovacie činnosti

Úloha EXIMBANKY SR ako nástroja štátnej podpory vývozu v oblasti financovania exportných aktivít a poistenia úverových rizík sa výrazne zvýši. Obchodné aktivity súvisiace s podporou exportu vo významnej miere napomôžu zvýšeniu dynamiky rastu slovenskej ekonomiky.

Aktivity EXIMBANKY SR sú rámcovo definované existujúcimi národnými a medzinárodnými právnymi normami, pravidlami Konsenzu OECD, ako aj zákonom o EXIMBANKE SR, ktoré stanovujú, že EXIMBANKA SR by mala: *„podporovať zahraničnoobchodné operácie vývozcov a dovozcov so zámerom zvýšiť konkurencieschopnosť tuzemských tovarov a služieb a podporiť vzájomnú hospodársku výmenu Slovenskej republiky so zahraničím.“*

4.1. Bankové činnosti

Portfólio obchodných prípadov je v súčasnosti tvorené z prevažnej väčšiny bankovými produktmi (dovoznými a vývoznými úvermi, resp. bankovými zárukami), pri ktorých je obchodný prípad štruktúrovaný primárne na „riziko“ domáceho podnikateľského subjektu. Zatiaľ absentujú vo väčšej miere obchodné prípady odberateľských vývozných úverov, obchodné prípady financovania investícií slovenských spoločností v zahraničí, ako aj transakcie s prvkami projektového financovania, t. j. transakcie, pri ktorých EXIMBANKA SR môže akceptovať riziko zahraničného odberateľa, príp. riziko projektu realizovaného v zahraničí.

V budúcom období sa preto EXIMBANKA SR intenzívne zameria aj na realizáciu obchodov, pri ktorých banka akceptuje „zahraničné riziko“, resp. riziko projektu. S cieľom eliminácie rizika vyplývajúceho z obmedzenej znalosti ekonomicko-právneho prostredia v krajine odberateľa sa takéto druhy transakcií budú realizovať primárne v spolupráci so zahraničnými finančnými inštitúciami. Objemovo väčšie transakcie sa budú realizovať prostredníctvom využitia poisťných produktov.

Z pohľadu bankových produktov sa EXIMBANKA SR zameria na poskytovanie priamych úverov firemným klientom, odkup zahraničných pohľadávok tuzemských vývozcov, poskytovanie vývozných úverov typu „banka-banka“, ako aj na vystavovanie bankových záruk. Rozsah poskytovania refinančných úverov bankám bude závisieť od dopytu komerčných bánk ako aj od zdrojových možností EXIMBANKY SR.

Pozornosť EXIMBANKY SR bude ďalej zameraná na dynamizáciu kľúčových procesov vo vnútri inštitúcie, vrátane rozhodovacích a riadiacich postupov. Za účelom zlepšenia a zjednodušenia predmetných procesov zabezpečí podľa možnosti nasledovné úpravy vo svojich vnútorných predpisoch:

- Dokladovanie účelovosti financovania: klient nemusí dokladovať účelovosť v prípade, že už podiel jeho tržieb z exportu dosahuje viac ako 50%.
- Dokladovanie slovenského pôvodu: zrušenie požadovanej minimálnej 50% hranice hodnoty podielu slovenského pôvodu na exportnej transakcii. Táto požiadavka v období globalizácie ekonomiky stráca svoje opodstatnenie, skôr by sa malo prihliadať na rozsah a formu aktivít exportéra na Slovensku (t. j. napr. počet zamestnancov, veľkosť dosahovaných tržieb, platenie daní a pod.).
- Možnosť financovania (odkupu) aj tuzemských pohľadávok exportérov, ktorí dosahujú export aspoň vo výške 50% ročného obratu a viac a ktoré sú poistené proti komerčným rizikám, alebo je zjavné a preukázateľné, že takáto tuzemská pohľadávka je súčasťou „vývozného reťazca“.

V nadväznosti na novelizáciu zákona č. 80/1977 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, kde sa predpokladá nadobudnutie účinnosti od 1.1.2014, EXIMBANKA SR bude môcť poskytovať:

- Financovanie nákupu technológií aj od slovenských dodávateľov: Zákon o EXIMBANKE SR momentálne pozná pojem financovanie dovozných úverov na nákup tovaru, čo prakticky neumožňuje (iba prostredníctvom výnimky) poskytnúť slovenskej právnickej osobe financovanie na nákup technológií, ktoré sú vyrobené na Slovensku.
- Financovanie podnikateľa so sídlom alebo bydliskom a miestom podnikania na území SR vrátane jeho dcérskych spoločností, ktorý za zmluvne dohodnutých podmienok vyrába tovary určené na vývoz, podieľa sa na výrobe tovarov určených na vývoz subdodávateľským spôsobom, poskytuje služby určené na vývoz, či vyváža tovary alebo služby alebo investuje v zahraničí.

4. 2. Poisťovacie činnosti

Základným cieľom poisťovacej divízie bude zvyšovanie podpory exportu prostredníctvom neobchodovateľného poistenia, za súčasného zvyšovania využitia poisťnej kapacity v tomto druhu poistenia. Splneniu stanoveného cieľa napomôže aj zaistenie stredno a dlhodobých poisťných prípadov prostredníctvom renomovaných zaistovateľských spoločností

ako napr. Lloyd's of London, kde bude zabezpečené zaistenie predovšetkým u objemovo vyšších poistných prípadov. EXIMBANKA SR získa tak voľnú poistnú kapacitu, ktorá bude využitá na upisovanie ďalšieho stredno a dlhodobého poistného rizika.

Zo skúseností je zrejmé, že problémom slovenských exportérov je v súčasnosti získanie finančných prostriedkov na financovanie výroby. Poskytnutie krytia rizík vo výrobnnej fáze uľahčí exportérom prístup k finančným zdrojom v komerčných bankách a pomôže najmä malým a stredným podnikateľom (MSP) rozširovať svoju výrobu a expandovať na zahraničné trhy.

Pri obchodovateľnom riziku sa EXIMBANKA SR zameria na skvalitňovanie a rozšírenie portfólia súčasných klientov, vyššiu podporu exportérov z radov MSP a zefektívnenie činností prostredníctvom informačných technológií.

EXIMBANKA SR pripravila nový produkt: elektronický produkt eMSP, zjednodušenú a ľahšie dostupnú formu poistenia pohľadávok. Pre zefektívnenie spolupráce s komerčnými bankami a rozšírenie spolupráce s ostatnými finančnými inštitúciami plánuje zaviesť nový produkt pre poistenie finančných inštitúcií odkupujúcich pohľadávky. Aj naďalej bude pokračovať v efektívnom zaisťovaní upísaných rizík na medzinárodných trhoch úverového poistenia.

V budúcom období sa poisťovacia divízia bude orientovať najmä na získavanie nových klientov aj z radov veľkých a stredných exportérov, zameria sa na sektory so stabilnými dodávateľsko-odberateľskými vzťahmi a výrobou s vyššou pridanou hodnotou.

K pokračujúcemu rastu vývozu slovenských výrobkov, služieb a investícií bude EXIMBANKA SR prispievať hlavne zintenzívnením svojich aktivít v rámci bankových a poisťovacích činností pri oslovovaní všetkých segmentov klientov, poskytovaním kvalitného spektra finančných služieb a poradenstva.

V záujme dosiahnutia kvalitatívne úplne novej úrovne vzťahov so svojimi klientmi banka zrýchli, zjednoduší a skráti schvaľovacie procesy a postupne zjednoduší využívané administratívne postupy.

5. Riadenie rizika

Vzhľadom na charakter činnosti EXIMBANKY SR je osobitná pozornosť venovaná stanoveniu rizika krajín a analýze rizika zahraničných bánk a dovozcov. Pri stanovení rizika krajín sa EXIMBANKA SR podieľa na činnosti príslušnej pracovnej skupiny pri OECD, ktorá zatrieďuje krajiny do 8 rizikových skupín. Z hľadiska nového systému nastavenia rizika a monitoringu klientov je nevyhnutné upriamiť pozornosť na hodnotu a formu zabezpečenia úverov z pohľadu potenciálnej vymožitelnosti a otázku vyhodnotenia samotných projektov. Súčasne je potrebné hľadať cesty rozdelenia rizika spoluprácou s komerčnými bankami, ale aj poisťovňami a zaisťovňami. EXIMBANKA SR pristúpi k prehodnoteniu limitov na krajiny a mechanizmu udeľovania súhlasu do krajín a oblastí, ako napr. Vietnam, Čína, Južná Amerika, Rusko, Mongolsko a i. Bude hľadať cesty, akým spôsobom umožní pôsobenie v týchto teritóriách, keďže ide prevažne o investičné celky, na ktorých sa podieľajú slovenskí vývozcovia.

EXIMBANKA SR bude vo väčšej miere využívať aj iné formy zabezpečenia obchodného prípadu, a to najmä uzatvorením zmlúv s poisťovacími a zaistovacími spoločnosťami pre konkrétny obchodný prípad, využije možnosť bankovej garancie bankou dlžníka alebo poisteného. V spolupráci s inými exportnými úverovými agentúrami (ECA) a zaistovateľmi bude presadzovať tzv. „risk sharing“, ak takáto možnosť existuje, prípadne rozloží obchodný prípad na viacero tranží, čím dosiahne neprekročenie stanoveného limitu angažovanosti na klienta, krajinu.

Riziko jednotlivých obchodných prípadov (úverových i poisťných) často súvisí s podmienkami dohodnutými v exportných kontraktach. Zapojenie odboru riadenia rizík už v prvých fázach obchodného procesu a aktívne spolupodieľanie sa EXIMBANKY SR už pri formulovaní a tvorbe týchto kontraktov, predovšetkým v oblasti dodacích a platobných podmienok, štruktúrovaní financovania a ďalších podmienkach, umožní vo väčšej miere eliminovať riziko jednotlivých obchodov, a tým aj znížiť tlak na zabezpečovacie nástroje požadované od slovenských exportérov. Cieľovým zámerom EXIMBANKY SR bude prechod od využívania klasických nástrojov, ako sú záložné práva na majetok, zásoby, nehnuteľnosti, na nové likvidnejšie formy zabezpečenia, ktoré budú predstavovať skôr finančné plnenia a nebudú zaťažovať výrobný potenciál exportérov.

Z hľadiska efektivity svojej činnosti EXIMBANKA SR zlepši a zaktivizuje postupy pri riešení už zlyhaných transakcií, ako aj pri riešení obchodných prípadov, kde sú indikácie možných budúcich problémov, a kde aktívne vstúpi do riešenia situácie klienta, čím predíde v maximálne možnej miere väčším škodám dôsledným monitoringom obchodného prípadu. Uvedené princípy budú uplatňované aj v rámci likvidácie poisťných udalostí a pri znižovaní strát z obchodných činností.

Významnou súčasťou je oblasť riadenia obchodovateľných aj neobchodovateľných rizík. Dobudovanie systému práce s nimi je silnou výzvou, nakoľko úspech v tejto oblasti je nevyhnutnou podmienkou pre celkovú pozíciu EXIMBANKY SR na trhu. Skvalitnenie riadiacich štruktúr v kreditnom, trhovom i operačnom riziku je základnou podmienkou minimalizovania potenciálnych strát z obchodnej činnosti.

EXIMBANKA SR je pripravená vstupovať do financovania a poisťovania aj takých obchodov, ktoré budú predstavovať zvýšené riziko, ale ktoré na druhej strane budú spĺňať kritériá celospoločenského záujmu, udržania zamestnanosti, regionálneho rozvoja, otvárania nových teritórií a nových obchodných prípadov. Minimalizovaniu rizík v takýchto prípadoch bude venovaná zvýšená pozornosť a aj potenciálne straty musia spĺňať podmienku: „*dočasná strata musí byť pre slovenskú ekonomiku budúci zisk*“.

6. Legislatívne zámery

V rámci legislatívnej činnosti sú do obchodných procesov, v zmluvnej základni, v styku s podnikateľskou verejnosťou, implementované nové nariadenia všetkých právnych predpisov prijatých v EÚ a zavedených do praxe v slovenskej legislatíve.

EXIMBANKA SR operatívne zabezpečuje dostatočnú informovanosť vnútrobankových organizačných útvarov o aktualizáciách v oblasti štátom podporovaných exportných úverov, nielen z hľadiska platnej legislatívy, jej úprav a noviel, ale už v štádiu pripravovaných zmien.

Prostredníctvom konzultácií a pripomienkových konaní je možné zasiahnuť vo fáze prípravy do procesu ich aktualizácie, a tak efektívnejšie zohľadniť aj potreby a ciele EXIMBANKY SR stanovené v medzinárodných normách. Tie zahŕňajú dodržiavanie pravidiel postupu pri vyhodnocovaní vplyvu vývozu na životné prostredie v krajine konečného určenia, dodržiavanie odporúčaní Rady OECD pre boj proti korupcii zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách, dodržiavanie pravidiel na ochranu postupov udržateľného financovania pri poskytovaní štátom podporovaných exportných úverov krajinám s nízkymi príjmami podľa kategorizácie Svetovej banky.

Vypracovanie novelizácie zákona č. 80/1977 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov vyplývalo zo základných programových dokumentov vymedzujúcich ciele a postupy EXIMBANKY SR. Novelizáciou zákona č. 80/1977 Z. z. sa umožňuje širšie uplatnenie podpory slovenských vývozcov a dovozcov prostredníctvom ďalších finančných služieb.

7. Strategické úlohy EXIMBANKY SR

Pre dlhodobé strategické smerovanie vonkajších ekonomických vzťahov SR je dôležité formulovať najdôležitejšie priority, ktoré budú prostredníctvom aktivít EXIMBANKY SR systémovo presadzované. Skutočnosť, že celkový podiel podpory exportu EXIMBANKOU SR sa v roku 2013 predpokladá na úrovni 4% z celkového vývozu SR, (v ČR a krajinách s obdobným ekonomickým rozmerom v EÚ tento podiel predstavuje cca 10%), potvrdzuje potrebu prijatia zásadných koncepčných rozhodnutí v tejto oblasti.

Hlavným zámerom EXIMBANKY SR je zvýšenie konkurenčnej schopnosti slovenských exportérov pri prieniku na zahraničné trhy prostredníctvom širokej škály poistných, záručných a úverových produktov.

Ďalším zo zámerov EXIMBANKY SR bude v čo najvyššej miere zohľadňovať aj nové potreby jej klientov. To systémovo znamená:

1. rozšíriť ponuku poisťovacích služieb a exportných úverov a záruk do prioritných krajín, a to aj s vyšším stupňom rizika,
2. zlepšiť podmienky pre poskytovanie strednodobých a dlhodobých úverov pre financovanie vývozu so štátnou podporou,
3. vytvoriť systémové zázemie na efektívnejšiu podporu slovenských MSP. Tie sa javia ako veľmi perspektívne, pokiaľ ide o ich vnútorný potenciál ďalšieho rastu,
4. pripraviť systém navyšovania zdrojov vlastného imania za účelom posilnenia kapacity EXIMBANKY SR na úroveň porovnateľnú s obdobnými exportnými agentúrami.

Strategické úlohy EXIMBANKY SR budú vypracované formou harmonogramu realizácie stratégie v dvojročnej periodicite. Dôležitými atribútmi sú nastavenie merateľných a časovo viazaných dosiahnuteľných cieľov a nástrojov uplatňovania. Kontrola plnenia konkrétnych úloh bude realizovaná na základe priebežného vyhodnotenia plnenia harmonogramu.

8. Záver

Vychádzajúc z programového vyhlásenia vlády SR, kde v oblasti proexportnej politiky je pozornosť zameraná na potenciál rýchlorastúcich svetových ekonomík, vyhľadávanie nových možností, vláda SR deklarovala rozšírenie proexportných kapacít EXIMBANKY SR. Vzhľadom na to, že EXIMBANKA SR je jednou z dôležitých súčastí reťazca zodpovedného za presadzovanie hospodárskej politiky štátu a jej zámerom je dosiahnuť úroveň porovnateľnú s obdobnými exportnými agentúrami, je potrebné vytvoriť systém dotácie fondov a vlastného imania za účelom posilnenia kapacity EXIMBANKY SR.

EXIMBANKA SR pri realizácii strategických zámerov bude nadväzovať na aktuálne zábery vlády SR v nadväznosti na stanovené ciele proexportnej politiky v pripravovanej Stratégii vonkajších ekonomických vzťahov SR na roky 2014 – 2020.

EXIMBANKA SR ako jediná štátna finančná inštitúcia je členom Rady vlády Slovenskej republiky pre podporu exportu a investícií a má zastúpenie v dvoch pracovných skupinách (Pracovná skupina na koordináciu aktivít Rady vlády SR na podporu exportu a investícií a Pracovná skupina pre vypracovanie Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020). EXIMBANKA SR aktívne participuje v Rade vlády SR pre podporu exportu a investícií a v pracovných skupinách v úzkej súčinnosti so zástupcami orgánov štátnej správy, podnikateľského sektora a akademickej obce pri vypracovaní Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR na obdobie 2014 – 2020.

EXIMBANKA SR v rámci svojej stratégie bude prispievať k pokračujúcemu rastu vývozu slovenských výrobkov, služieb a investícií hlavne zintenzívnením svojich aktivít pri oslovovaní klientov, poskytovaní širokého spektra finančných služieb a poradenstva, ako aj zvýšením poskytovaného podporného servisu. Pre dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zvýšiť aj kvalitu a zručnosti ľudského potenciálu EXIMBANKY SR. Tieto aktivity sa prejavujú pri naplňovaní rozpočtovaných zámerov v nasledujúcich rokoch v oblasti podpory vývozu slovenských podnikateľských subjektov a vo vyšších výnosoch z bankových a poisťovacích činností.

EXIMBANKA SR ako moderná inštitúcia typu ECA (Exportná úverová agentúra) uvádza do praxe princípy, ktoré patria medzi hlavné priority stratégie Európy 2020, t. j. vytvára konkurencieschopné, prepojené a ekologickejšie, ekonomicky však výkonnejšie a efektívnejšie fungujúce hospodárstvo, rešpektujúce medzinárodné záväzky SR, ako aj jeho vnútorné konkurenčné výhody na dlhodobé presadzovanie svojich strategických rozvojových zámerov.